

تأملی بر رکود تورمی در اقتصاد ایران و تأثیر الگوی اقتصاد تعاونی در تخفیف آن

○ محمدرولی کیانمهر

○ عضو هیأت علمی دانشکده

اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی

سالهای

و (۱۹۷۳-۷۴)

(۸۰-۱۹۷۹) در ایالات متحده

آمریکا مصادف با شوک‌های اول و دوم نفتی بوده است. این شوکها علاوه بر آنکه اثراتی بر افزایش هزینه‌های تولید داشته است، از طریق انتظارات بدبینانه، چه در سطح بین‌المللی و چه در داخل این کشور موجب وخامت بیشتر اوضاع اقتصادی گردیده است. اما در همین ادوار، رکود تورمی در اقتصاد ایران ناشی از عواملی چون تزریق بی‌رویه نقدینگی مازاد بر میزان تولید ملی، تأثیرپذیری از تورم جهانی، نرخ ارز و با تحولات اجتماعی بوده است. از سوی دیگر مطالعات انجام شده نشان می‌دهند که در اقتصادهایی که دارای عرضهٔ باکشش هستند سیاست‌های انقباضی پولی تا حدودی می‌تواند عامل ایجاد عارضهٔ رکود تورمی نیز باشند.

رکود تورمی در اقتصاد ایران:

برای بررسی پدیده رکود تورمی در اقتصاد ایران ابتدا لازم است شرایط و اوضاع و احوال اقتصادی ایران را مورد مذاقه قرار داد که امکان دارد نتوربهای ارائه شده در این زمینه توسط مکاتب اقتصادی مختلف سنخیت و جواب لازم و قابل اتکایی را که بتوانیم در اقتصاد ایران موضوع مورد بحث را جوابگو باشند، ارائه نمایند. نظریات ارائه شده در باب رکود تورمی توسط اقتصاددانان غربی، عمدتاً منطبق بر شرایط اقتصادی کشورهایی است که از نظر قدرت اقتصادی و تکنولوژیک مستقل به حساب می‌آیند، در نتیجه تنگناهای اقتصادی و ارزی که برای کشورهای توسعه نیافته

مقدمه

تا پیش از سالهای ۱۹۷۰ تصور می‌شد که با افزایش تورم، بیکاری کاهش می‌یابد، ولی در سالهای اخیر مشاهده گردیده که این دو شاخص بحران‌زای اقتصادی می‌توانند توأمأ در اقتصاد ظاهر شوند. ظهور این پدیده مسوَجب می‌شود تا برخی از فرضیات اقتصادی زیر سؤال رفته و دیدگاههای بعضی مکاتب اقتصادی مورد انتقاد قرار گیرد.

رکود تورمی وضعیتی را در اقتصاد نشان می‌دهد که تورم همچنان پایدار است در حالیکه منابع اقتصادی زیر سطح بالقوهٔ خود مسورد بهره‌برداری قرار گرفته است. این شرایط در دورنمایی تنوریک اکثر نظریه‌پردازان اقتصادی سردرگمی ایجاد می‌کند، زیرا این گروه از نظریه‌پردازان متفق‌القولند که تورم معلول شرایطی است که یک مازاد پولی یا یک مازاد تقاضا در ورای عرضهٔ قابل دسترس وجود دارد که سطح عمومی قیمت‌ها را دائماً به سمت بالا می‌کشاند، و این شرایطی است که بعید می‌نماید که با رکود اقتصادی یا بیکاری همراه می‌باشد.

بررسی‌های آماری روشن کرده است که ظهور این پدیده در شرایط مختلف اقتصادی می‌تواند دلایل گوناگون و متضادی داشته باشد. برای مثال، ظهور رکود تورمی طی

بسیار

مهمند مسئله

مهم آنها نیست و

همچنین تعادل تراز

پس‌داخت‌ها نسبت به سایر

تعادلهای اقتصادی، برای این کشورها

از اهمیت کمتری برخوردار است. این مبحث در کشورهای در حال توسعه و خصوصاً کشورهای نفت‌خیز که درآمدهای ارزی آنها شدیداً متأثر از صدور مواد خام است موضوع بسیار مهم و متفاوتی را مطرح می‌نماید. به طوری که تنگناهای اقتصادی و ارزی و عدم تعادل در تجارت خارجی این کشورها از فاکتورهای تعیین‌کننده سایر مستغیرها و تعادلهای اقتصادی محسوب می‌شوند.

در این گروه از کشورها و تحت تأثیر چنین شرایطی برای بررسی بروز پدیدهٔ رکود تورمی می‌باید به نوسان اقتصادی و درآمدهای ارزی آنها توجه خاص مبذول نمود. از این روست که در این گفتار، بر ایجاد پدیدهٔ رکود تورمی بیشتر بر درآمدهای صادراتی و از آن طریق درآمدهای ارزی تکیه می‌شود و همچنین کاهش واردات، تکیه بر فعالیت‌های کار طلبی، اتکاء به الگوهای تولید جمعی به عنوان وجه تکمیلی آن تلقی می‌گردد.

تأثیر صادرات و واردات بر رکود تورمی:

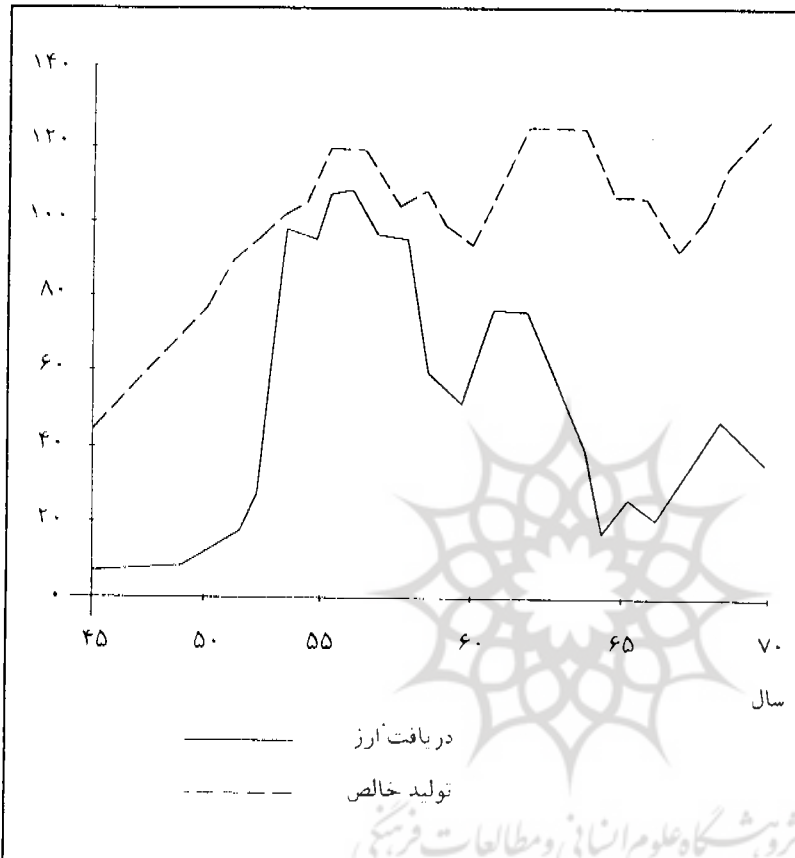
در اقتصاد ایران به دلیل اتکای عمده

فعاليتها به درآمدهای نفتی، بخش قابل توجهی از فعاليتهاي اقتصادی تحت تأثیر میزان دریافتي‌های ارزی که اصلی‌ترین منبع آن از طریق صادرات نفت خام است تأمین می‌شود. درآمدهای ارزی منبعی بسیار مهم در تأمین منابع و نهادهای واحدهای تولیدی و سرمایه‌گذاری‌ها به شمار می‌رود. قسمت قابل ملاحظه‌ای از مواد اولیه، قطعات واسطه‌ای و تخصص مورد نیاز واحدهای تولیدی با استفاده از درآمدهای ارزی ناشی از فروش نفت تأمین می‌شوند. اگر درآمدهای ارزی حاصل از فروش نفت افزایش یابد، تولید واحدهای اقتصادی نیز با فرض ثابت بودن سایر شرایط، به همان نسبت افزایش می‌یابند و در صورت کاهش درآمدهای ارزی و کاهش صادرات، تولیدات واحدهای اقتصادی نیز کاهش می‌یابند. گذشته از نهادهای تولیدی، در شرایط وفور و افزایش مستمر درآمدهای ارزی، کالاهای سرمایه‌ای نیز وارد می‌شوند که توان تولیدی کشور را بالا می‌برند.

کالاهای سرمایه‌ای وارداتی نیز به نوبه خود و به محض استقرار و راداندازی، نیازمند مصارف ارزی می‌باشند. با نگاهی اجمالی به درآمدهای ارزی کشور در طی دوره ۲۵ ساله یعنی از سال ۱۳۴۵ تا ۱۳۷۰ می‌توان تحولات درآمدهای ارزی کشور را به سه دوره متمایز تفکیک نمود.

در دوره اول (سالهای ۱۳۴۵ تا ۱۳۵۶) درآمدهای ارزی کشور به طور مستمر رو به افزایش بوده است. در این دوره هم امکان ورود ماشین‌آلات و تجهیزات سرمایه‌ای و هم کالاهای واسطه‌ای، وجود داشته است. در دوره دوم ایجاد ظرفیت‌های تولید و نیاز ارزی واحدها به حداکثر خود رسیده، به عبارت دیگر از نظر تولیدی، رونق قابل توجهی ایجاد شده است. در دوره سوم که دوره کاهش درآمدهای ارزی است، کاهش واردات نهادهای تولیدی، سطح تولید را در جامعه کاهش داده است. میزان این کاهش قابل توجه و دلیلش این بوده است که در دوران افزایش درآمدهای ارزی، ظرفیت‌های ایجاد شده عمدتاً مصرف‌کننده ارز بودند و به طور طبیعی این کاهش تولیدی در

بخشهایی بیشتر خود را نشان داده که دارای وابستگی بیشتری به خارج بوده است. با افزایش درآمدهای ارزی، تولیدات کشور نیز افزایش می‌یابد و با کاهش درآمدهای ارزی، میزان تولیدات کاهش می‌یابند. حرکت دو منحنی تولید ناخالص داخلی و دریافتهای ارزی کشور را با یکدیگر در شکل زیر ملاحظه می‌نماییم:

گذشته از اثر مستقیمی که کاهش درآمدهای ارزی بر تولیدات داخلی دارد، به طور غیرمستقیم از طریق کاهش سرمایه‌گذاری نیز تولیدات کشور را متأثر می‌نماید. با کاهش درآمدهای ارزی، واردات کالاهای سرمایه‌ای نیز کاهش یافته و حجم کالاهای قابل سرمایه‌گذاری در جامعه، مخصوصاً در بخش‌های نوین اقتصادی، کاهش می‌یابند. با کاهش درآمدهای ارزی، منابع خارجی به دلیل اولویت‌های سیاسی، اساساً به واردات کالاهای مصرفی و واسطه‌ای تخصیص می‌یابد و پسماندهای درآمدهای ارزی، صرف واردات کالای سرمایه‌ای می‌شود. با توجه به فقدان ساختار

اقتصادی تأمین‌کننده کالاهای سرمایه‌ای، کاهش واردات این کالاها موجب کاهش شدید سطح سرمایه‌گذاری و در نتیجه اشتغال مرتبط با آنها می‌شوند و در دوره‌های بعد به رکود تورمی منجر و رکود تولید را تشدید می‌نماید. از طرف دیگر، تغییرات در درآمدهای ارزی، ساختار تقاضای کل را نیز تحت تأثیر قرار داده، ولی این تغییرات، با

جهت تغییرات تولید یکسان و هم‌سو نمی‌باشند. دو بخش عمده از تقاضای کل جامعه، یعنی هزینه‌های عمومی و بخش خصوصی، در دوران افزایش درآمدهای نفتی افزایش می‌یابند. از یک طرف بخش خصوصی با درآمدهای به دست آمده از دوران رونق اقتصادی، الگوی مصرف خاصی را به دست می‌آورد و سبد کالای مشخصی را برای خود تعریف می‌کند و با افزایش درآمدهای نفتی، میزان مصرف خود را افزایش می‌دهد. نکته قابل تأمل در مصرف بخش خصوصی این است که در دوران کاهش تولیدات و درآمدها در جامعه، بخش خصوصی تمایلی به کاهش مصرف خود

ندارد. در مورد هزینه‌های دولتی نیز همین واقعیت وجود دارد ولی با شدت کمتری قابل ملاحظه است. با کاهش درآمدهای ارزی دولت مواجه با کسر بودجه می‌شود. زیرا هزینه‌ها از یک طرف در بلندمدت شکل گرفته‌اند و امکان کاهش سریع آنها وجود ندارد و برعکس. درآمدها با کاهش درآمدهای ارزی کاهش می‌یابند. کسر بودجه ایجاد شده، از دو طریق توسط دولت قابل تأمین است.

اول با استقراض از بانک مرکزی که این خود به افزایش پایه پولی و حجم پول و نهایتاً به تورم می‌انجامد و دوم از طریق عرضه کالاها و خدمات خود به نرخهای بالاتر که این نیز موجب گرایشهای تورمی در جامعه می‌شود. بدین ترتیب انبساط پولی و افزایش نسبی هزینه‌ها موجب می‌شود که تورم به عنوان پدیده اجتناب‌ناپذیر این شرایط در جامعه به وجود آید و از طرف دیگر کاهش واردات کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای، رکود در تولید را ایجاد می‌کند. در این شرایط جامعه با بیماری «رکود تورمی» مواجه می‌شود.

- ساختار اقتصادی و رکود تورمی:

یکی دیگر از معضلات کشورهای در حال توسعه تورم و رکود ساختاری است. رشد و بهبود بهداشت و رفاه عمومی، نرخ مرگ و میر را کاهش داده و موجب رشد بالای جمعیت این کشورها می‌شود. نرخ رشد جمعیت و پیشرفت نسبی امکانات جمعی تقاضای کل را افزایش می‌دهد. به طوری که تورم ساختاری ایجاد می‌کند. گروهی از اقتصاددانان به نام «ساختار گرایان» بر این عقیده‌اند که معضل تورم در این کشورها به دلیل کم‌کنش بودن عرضه کل اقتصاد و معضل ساختاری است. از طرف دیگر، چون اصولاً جمعیت این کشورها، به دلیل کاهش نرخ مرگ و میر جوان است، در نتیجه میل به پسانداز در این جوامع بسیار پایین است. نکته دیگر آنکه وجود درآمدهای نفتی، مصرف‌گرایی را در این نوع جامعه‌ها افزایش داده و الگوی مصرفی را دگرگون می‌نماید. لذا سطح مورد قبول رفاه و

از دیدگاه مکاتب پولی و پول‌گرایان دخالت دولت در اقتصاد می‌تواند یکی از دلایل رکود تورمی باشد. به عقیده اینان سیاست‌های دولت با هدف کاهش بیکاری باعث بروز رکود تورمی می‌شود و اقتصاد روی منحنی‌های فیلیپس در جهت عقربه‌های ساعت می‌چرخد. زمانی که اقتصاد در این چرخش به سمت بالا و راست قرار دارد، با تورم و رکود مواجه می‌شود.

امکانات اجتماعی افراد جامعه بالا می‌رود و وجود بسیاری از وسایل معیشتی ولو تجملی به عنوان یک ضرورت تلقی می‌گردند و این خود تورم ساختاری را شدت دوچندان می‌بخشد. رکود ساختاری نیز غرضه دیگری است که اقتصاد کشور ما نیز بدان دچار است. در این باره نظریات مختلفی در مباحث اقتصادی ارائه شده است. یکی از این نظریات پایین بدون درآمدها را عامل کمبود پسانداز می‌داند و به دنبال آن پایین بودن سرمایه‌گذاری، رکود تولید و مجدداً پایین بودن درآمد را در یک چرخه مطرح می‌نماید. پایین بودن سطح پسانداز و موجودی سرمایه، حجم وسیع فقر، مبانی غیرعلمی شیوه تولید و بالاخره کمبود ذخایر علمی و فنی جامعه از جمله عواملی است که رکود ساختاری را تشدید می‌نمایند.

اقتصاد پدیدار می‌گردند. سیاستهای انقباضی دولت زمانی که با هدف کاهش تورم پیگیری می‌شود در اقتصادهایی مانند اقتصاد ایران که به تورم ساختاری مبتلاست، دامنه رکود را وسیع‌تر می‌کند و رکود تورمی همچنان پابرجا می‌ماند. از طرفی این سیاستها محدودیت نقدینگی در اقتصاد ایجاد می‌نماید و لذا با کاهش برخی تولیدات خصوصاً در بخش صنعت به تورم دامن می‌زند، سیاستهای شدید پولی قاعدتاً باید ارزش پولی تقاضای کل را کاهش دهد ولی از آنجا که برای کاهش قیمت‌ها زمان لازم است و قیمت‌ها فوری کاهش نمی‌یابند نتیجه این سیاستها کاهش تولید واقعی و ایجاد بیکاری است.

گذشته از اینها، عدم ثبات سیاستهای دولت و تداخل اهداف و امور سیاسی و اقتصادی دولت یکی دیگر از عوامل تشدیدکننده تورم رکودی است.

دولت و رکود تورمی:

از دیدگاه مکاتب پولی و پول‌گرایان دخالت دولت در اقتصاد می‌تواند یکی از دلایل رکود تورمی باشد. به عقیده اینان سیاست‌های دولت با هدف کاهش بیکاری باعث بروز رکود تورمی می‌شود و اقتصاد روی منحنی‌های فیلیپس در جهت عقربه‌های ساعت می‌چرخد. زمانی که اقتصاد در این چرخش به سمت بالا و راست قرار دارد، با تورم و رکود مواجه می‌شود.

سیاستهای انبساطی دولت برای کاهش بیکاری، نرخ تورم را افزایش می‌دهد. افزایش نرخ تورم دولت را نگران ساخته و به آرام کردن یا کاهش سیاست‌های انبساطی وادار می‌شود. لذا دولت اجازه می‌دهد نرخ بیکاری تا حد خاصی افزایش یابد، اما چون قیمت‌ها با انتظارات گذشته سازگار است، قیمت‌ها کماکان افزایش می‌یابند و لذا تورم و رکود در

راهکارهای تخفیف رکود تورمی:

سیاستهای تثبیت اقتصادی

براساس اصول اقتصادی، مهمترین عامل افزایش کارایی آن است که بازار به صورتی صحیح علامت دهد تا به وسیله آن علامات تخصیص بهینه منابع صورت گیرد و به عبارتی سیاستهای تعدیل شامل تحول قیمت‌ها شده و نیز خصوصی‌سازی که شامل بخش خصوصی و تعاونی است، با مقررات‌زدایی و... هم مورد تجویز و تأکید قرار گیرد. با توجه به تجارب اقتصادی کشورهای مختلف اعم از توسعه یافته و توسعه نیافته که ضرورت حل آشفتگیها و نوسانات اقتصادی را به وسیله سیاستهای تثبیت ثابت کرده است، مشخص می‌گردد که مهم‌تر از حاکمیت سیستم بازار برای افزایش کارایی اقتصادی، ثبات اقتصادی و مشارکت عمومی در

فعالیت‌های اقتصادی و استفاده از همه امکانات بالفعل و بالقوه جامعه است و همچنین اساس موفقیت سیاست‌های یاد شده در انقباض پولی و مالی و جلوگیری از عامل‌های سرباری در اقتصاد کشور است

صادرات کالاهای غیرنفتی و تخفیف رکود

تورم

یکی دیگر از راه‌های متصور برای خروج از بحران رکود تورمی و جبران کمبود درآمدهای ارزی افزایش صادرات و روان‌کردن به بازارهای جهانی و نفوذ در آنها از طریق توسعه صادرات کشور است. طبیعی است که نه تنها بنا بر ضروریات فعلی اقتصاد، بلکه با در نظر گرفتن شرایط آینده، آن می‌باید مسئله «توسعه صادرات غیرنفتی» را به عنوان یک استراتژی بلندمدت در نظر آورد و از هم اکنون به دنبال اتخاذ سیاست‌هایی بود که نهایتاً این استراتژی را در کشور تعمیم دهد. برخی از این سیاست‌ها که در شرایط فعلی ضرورت اعمال آنها فوریت دارند، به شرح زیر توصیه می‌شوند:

- ۱- اعطای تسهیلات اعتباری به صادرکنندگان.
 - ۲- اعطای جوایز صادراتی و معافیت‌های مالیاتی به صادرکنندگان به طوری که این معافیت‌ها و جوایز سود صادرکنندگان را به نسبت فعالیت تجاری در داخل بالاتر ببرد.
 - ۳- ارزیابی طرح‌های اقتصادی براساس تولیدات صادراتی و ارزآوری آنها.
 - ۴- اولویت دادن به واحدهای تولیدی صادراتی در برخورداری از کمک‌های ارزی و دیگر کمک‌های دولت.
 - ۵- کاهش مقررات دست و پاگیر صادراتی.
 - ۶- توسعه تشکلهای جمعی تولیدی بویژه در الگوی تعاونی.
 - ۷- توسعه واحدهای تولیدی کاربر در قبالب شیوه‌های تعاونی با جهت‌گیری تولیدات صادراتی.
- روشهای تعاونی و راهکارهای تخفیف رکود تورمی:

مقدار هزینه‌های مصرف شده در تحقیق و پژوهش ۱۳- تعداد محققین نسبت به کل جمعیت

سهم و نقش تعاونیها در توسعه اقتصادی

کشور:

الف: ایجاد پسانداز و سرمایه‌گذاری یکی از مسائل و مشکلات اساسی توسعه کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه کمبود سرمایه است که این کمبود سرمایه هم به علت فقر است و هم معلول فقر. با وجود کمبود سرمایه از سرمایه موجود نیز به نحو مناسب و مطلوب استفاده نمی‌شود. همچنین می‌توان به کمبود سرمایه، عدم ثبات اقتصادی سیاسی، کمی درآمد توده مردم، طرز فکر طبقات مختلف مردم نسبت به پسانداز، بالا بودن میل به مصرف در طبقات شهرنشین به علت عادت به شیوه‌های زندگی مصرفی، عدم هماهنگی بین صاحبان سرمایه‌های کوچک و عدم هدایت آنها به فعالیت‌های بزرگ اقتصادی و پایین بودن درآمد واقعی سرمایه اشاره کرد، لذا نقش تعاونیها و شیوه تعاونی در این زمینه حائز اهمیت است. تشکیل و توسعه شرکتهای تعاونی در مناطق شهری و روستایی مناسب‌ترین راه تجمع امکانات مالی اندک افراد متوسط‌الحال جامعه طبقه کارگر و کشاورز است.

ب: ایجاد اشتغال

یکی از مسائل و مشکلاتی که گریبانگیر کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه است، بیکاری و کم‌کاری جمعیت قادر به کار است که رکود تورمی و مسئله بیکاری در این کشورها تنها به مناطق شهری محدود نمی‌شود. بلکه به میزان قابل توجهی در روستاها نیز گسترش می‌یابد و به صورتهای مختلف دیده می‌شود. شرکتهای تعاونی می‌توانند نیروی کار را متشکل ساخته و از نیروی فعال آنها در ایجاد تأسیسات عمومی و پروژه‌های مختلف تولیدی استفاده کنند. در مورد بیکاری پنهان و آشکار نیز شرکتهای تعاونی می‌توانند از طریق ایجاد تحرک و رونق در صنایع دستی و حاشیه‌ای روستایی

تعاونیها یا بهره‌گیری از پتانسیل‌های اقتصادی نهفته جامعه می‌توانند در ماهیت ساختار اقتصادی اجتماعی کشور مؤثر واقع شوند. سؤال مطرح این است که تعاونیها در مقام عمل تا چه حدودی قادرند این استعداد بالقوه را بالفعل کنند؟

فیل از پاسخ به این سؤال لازم است شاخصها و عوامل مؤثر در این زمینه را به شرح زیر برشماریم:

- ۱- تنوع و فراوانی منابع ۲- وجود منابع کافی برای تشکیل سرمایه و تمایل مردم برای کار و سرمایه‌گذاری مولد ۳- کیفیت نیروی کار ۴- پیشرفت دانش مدیریت در سازمانهای عمومی، تعاونی و خصوصی ۵- استفاده از فنون و روشهای جدید و پیشرفتهای علمی و اطلاعاتی ۶- ساختار اقتصادی مناسب ۷- نوع فعالیت اقتصادی (روشهای تولید) ۸- درآمد سرانه و وضعیت توزیع آن ۹- نیروی کار و درصد بیکاری و کیفیت آن ۱۰- وضعیت تحصیلی، آموزشی و درمانی افراد جامعه ۱۱- وضعیت تولید ناخالص ملی و مقدار آن ۱۲- وضعیت و

این معضل را حل و فصل نمایند. این امر علاوه بر ایجاد اشتغال وسیله‌ای برای جلوگیری از مهاجرت روستائیان به شهر نیز خواهد بود. علاوه بر ویژگی‌هایی که گفته شد تعاونی‌ها می‌توانند: در کنترل تورم و کم کردن فاصله تولیدکننده و مصرف‌کننده (حذف واسطه‌ها) نقش بسیار مؤثری داشته باشند. بخش تعاونی در کشورهای جهان سوم با مدنظر داشتن ویژگی‌های صنایع کوچک خدمات ارزنده‌ای برای منابع فراهم نمایند. فرهنگ مطلوب مشارکت مردم در توسعه را تحقق بخشیده و همراه کسب و کار نوعی امکان تعلیم و تربیت ایجاد نمایند. بازدهی نیروی کار را با شیوه‌هایی مانند مزد بیشتر در مقابل کار بیشتر و یا از طریق بهبود سازمانی و بهسازی نیروی انسانی افزایش دهند.

ج: توسعه کشاورزی و اقتصاد روستایی
چنانچه تغییراتی که متضمن بهبود اوضاع اقتصادی کشور است یا اصلاحات فنی و یا سازمانی برای پیشرفت کشاورزی، توسط شرکتهای تعاونی صورت پذیرد حاصل آن نصیب کشاورزان خواهد شد. در امر توسعه آموزش و پیشرفت در زمینه‌های اطلاعات حرفه‌ای و روشهای علمی در تولید و استفاده جمعی از ماشین‌آلات و تجهیزات جدید تأثیر شرکتهای تعاونی را قابل تأمل می‌سازد. اجتماع کشاورزانی که هر یک دارای اراضی محدود و مالکیت‌های کوچکند در شرکتهای تعاونی به منظور ایجاد واحدهای بزرگ کشاورزی، نتایج خوبی در افزایش محصولات و بهبود کیفی آنها نشان می‌دهد، زیرا از این طریق است که کشاورزان کم سرمایه در امر کاشت و برداشت محصول به وسایل بزرگ و گران‌قیمت (تکنولوژی مدرن) دسترسی می‌یابند و در مبارزه با آفات و عرضه محصولات و کسب درآمدهای مناسب توفیق حاصل می‌کنند. بنابراین تعاون وسیله‌ای مناسب برای توسعه پایدار خواهد بود. همچنانکه توسعه تعاون به منزله توسعه مالکیت مردمی است که با پیوستن به تعاونی و خرید تعدادی از سهام آن اقدامی داوطلبانه و براساس دوراندیشی و

تصمیم آزادانه انجام می‌دهند. واگذاری امور مختلف به تعاونیها و کارآیی مطلوب آنها به تقویت احساس درستی این تصمیم‌گیری کمک می‌کند پیامد واگذاری امور اقتصادی مردم به سازمانهای متشکل از خود آنها منحصر به توسعه مالکیت خصوصی - تعاونی نیست بلکه علاوه بر آن چه گفته شد از هزینه تولید کاسته می‌شود و مخارج عمومی را تقلیل و قدرت خرید مردم را افزایش می‌دهد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادات:

رکود تورمی پدیده‌های ناهنجار تورم و بیکاری و مشکلات ساختاری اقتصادی و موانع حرکت در راه توسعه می‌باشند. کارایی سیاست‌های اقتصادی و دیگر روشهای اقتصادی در مهار این پدیده و رشد و اشتغال و دستیابی به نتایج مطلوب و راه کارهای کارا در مهار آن به اختصار بیان گردید. مبانی تئوریک و مجوزهای اصلاح ساختار از طریق بخش خصوصی و بخش تعاونی و گسترش دیگر ابزارها و سیاستها مورد تجزیه و تحلیل و تأکید قرار گرفتند. استفاده از انواع روشها در جهت جذب سرمایه‌اندازها و سرمایه‌گذاری از طریق انواع نقدینگی‌ها توسط بخش تعاونی و خصوصی الزامی است تا از آن طریق توسعه فعالیتهای اقتصادی به جذب نیروی کار استفاده از ظرفیتهای خالی منابع و تثبیت قیمتها و افزایش بیشتر تولیدات بویژه تولیدات قابل صادرات منجر شود و سیاست مقررات زدائی و حذف تشریفات زائد، احترام مؤثر و کمک شایان دیگری است که به منظور دستیابی هرچه سریعتر به رفع معضل مورد اشاره باید صورت پذیرد. علاوه بر همه اینها لازم است موارد زیر نیز مورد توجه سیاست‌گذاران اقتصادی تحت عنوان رهنمودهای کاربردی قرار گیرند:

الف - رجحان دادن به توسعه فعالیتهای اشتغال‌زا مانند روشهای تعاونی در تولیدات
ب - اصلاح ساختار تولیدی کشور براساس جهت‌دهی به کالاهای صادراتی از طریق بخش خصوصی و تعاونی
ج - اعمال تدابیر عملی در جهت مقررات

زدائی صادراتی و تصمیم‌گیریهای مناسب در جهت تخفیف رکود تورمی مانند کاهش سطح تقاضای کل و افزایش عرضه و کاهش واردات، جهت‌دهی به تزریق سرمایه‌هایی که خصلت کار طلب دارند و پرهیز از سرمایه‌گذاری‌های لوکس و فانتزی در اقتصاد کشور حداقل در میان مدت

ه - تشویق و توسعه درآمدهای ناشی از صادرات نامرئی مانند درآمدهای حاصل از جذب جهانگردان و عرضه کالاهای توریستی که در نتیجه آن ضریب اشتغال افزایش می‌یابد و در ضمن توسعه این فعالیتهای سرمایه‌گذاری‌های فیزیکی و مادی کمتری نیاز دارند و پیشرفت کار طلب می‌باشند.

فهرست منابع:

- ۱- همفری توماس، ام. تحلیلی از سیر تحول و پیامدهای سیاست‌گذاری منحنی فلیپس. مجله تحقیقات اقتصادی ۱۱۹-۱۲۰.
- ۲- نفوی مهدی، دلایل تورم رکودی در ایران. ماهنامه اطلاعات سیاسی - اقتصادی، شماره ۱۱۹-۱۲۰.
- ۳- سیدان کامبیز، اثر افزایش نرخ ارز در بازار آزاد بر تورم. پایان‌نامه، دانشگاه تهران - دانشکده اقتصاد.
- ۴- ایسانی راد مرئضی، جبهه‌ای نو برای مبارزه با رکود تورمی. ماهنامه مجلس و پژوهش.
- ۵- حبیب چینی، رکود تورمی و راههای مقابله با آن. ابرار اقتصادی.
- ۶- نیک‌پور مرجانه، بررسی پدیده رکود تورمی در اقتصاد ایران. پایان‌نامه دانشگاه تهران، دانشکده اقتصاد.
- ۷- شمس ا... شمسی - پایان‌نامه کارشناسی ارشد - دانشکده اقتصاد - علامه طباطبائی.
- ۸- محدودلی کیانمهر - توسعه بخش تعاونی و تعدیل ساختار اقتصادی تعاون شماره ۹۴، صفحه ۱۹، ۱۸.
- ۹- محمدحسین مستعانی - تعاون شماره ۸۴، شهریور ۱۳۷۷.
- ۱۰- دکتر حسین کدخدایی - توسعه بازار سرمایه و کاهش ناهنجاری‌های اقتصادی - مجموعه مقالات دهمین کنفرانس پولی ارزی - مؤسسه تحقیقات پولی و بانکی ۱۳۷۹، صفحه ۷۶۱.
- ۱۱- دکتر حبیب چینی - رکود تورمی و راههای مقابله با آن - مجموعه مقالات نهمین کنفرانس پولی و ارزی - مؤسسه تحقیقات پولی و بانکی ۱۳۷۸، صفحه ۲۷۲.